

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهاد کشاورزی

استاندارد آموزش شغل:

تولید کننده حنا و وسمه

ویرایش اول

دفتر آموزش بهره برداران

صلى الله عليه وسلم

- شناسنامه استاندارد آموزشی شغل : تولید کننده حنا و وسمه

- مسئول پروژه : دکتر الیاس رحیمی پطرودی

- هدایت و نظارت پروژه : مهندس حسن رحیمی تنها

- سال انتشار : ۱۳۹۳

- تدوین کنندگان :

۱ - مهندس ناصر سلطانیان (رئیس کمیته)

۲ - دکتر محمد رضا اسدی (دبیر کمیته)

۳ - دکتر محسن بیگدلی

۴ - خانم دکتر فرزانه پوریا نژاد

۵ - مهندس علی جلالی

۶ - مهندس رضا حبیبی

۷ - مهندس حسن رحیمی تنها

۸ - خانم مهندس نیلوفر رضائی

۹ - مهندس ابراهیم فراهانی

۱۰ - مهندس امید فتحی

سایر همکاران :

تنظیم کننده و ویرایشگر : خانم مهندس فاطمه غلامی

تهیه شده در: دفتر آموزش بهره برداران

خدمات کامپیوتری : خانم مهندس فاطمه غلامی

امروزه شناخت، حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری پایدار منابع طبیعی تجدید شونده از طریق به کار گیری دانش فنی و شیوه های نوین، در کانون توجه قرار گرفته است. گیاهان دارویی یکی از منابع بسیار ارزشمند در گستره وسیع منابع طبیعی ایران هستند که در صورت شناخت علمی، کشت، توسعه و بهره برداری صحیح میتوانند نقش مهمی در سلامت جامعه، اشتغال زایی و صادرات غیر نفتی داشته باشند.

تنوع اقلیمی و تنوع گونه ای و ذخایر ژنتیکی از ویژگی های بارز ایران بوده و با بهره گیری از هشت هزار گونه گیاهی همواره استفاده از گیاه دارویی و تامین دارو از منشاء گیاه از ویژگی های بارز طب ایرانی محسوب می شود. بر اساس مطالعات گیاه شناسان حدود ۱۵۰۰ گونه گیاه دارویی در ایران وجود دارد که برخی از گونه ها انحصاری و بومی کشور از ارزش دارویی و صنعتی بالایی برخوردار بوده و در صورت بهره برداری صحیح و فراوری آنها می توانند علاوه بر تامین نیاز بازار داخل و در بازارهای جهانی بدون رقیب وارد شوند.^۱ گیاهان دارویی مهم در عرصه های طبیعی کشور که صادر می شوند شامل: باریجه، آنقوزه، زیره، وشا، شیرین بیان، کتیرا، سقز، علف چای، بومادران، آویشن شیرازی، ریواس، کاپاریس، سنبل الطیب، زوفا، مستکی، کلپوره و... می شوند.

^۱ موسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع . ۱۳۸۷ . برنامه راهبردی تحقیقات گیاهان دارویی

استاندارد شغل و مهارت آموزشی

مفاهیم و اصطلاحات

<p>شاغل: به فردی اطلاق می شود که علاوه بر داشتن توانایی انجام مهارتهای عمومی در آن شغل با تسلط کامل نسبت به عملیات اختصاصی آن اقدام می نماید.</p>
<p>استاندارد شغل: مشخصات شایستگی ها و تعیین معیارها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در تصدی شغل مربوطه یا به عبارت دیگر تهیه معیار و سطحی مرجع جهت فعالیت های شغلی کشاورزی به منظور صدور گواهینامه می باشد.</p>
<p>وظایف شغل: شامل همه مواردی که می تواند در برطرف کردن نیازهای شغلی موثر باشد برای مثال گندم کار با مواردی از قبیل: مراجعه به مراکز توزیع بذر و نهال، رعایت مراحل کاشت، داشت و برداشت و پس از برداشت، رعایت قانون کار و ایمنی در محیط کار سروکار دارد.</p>
<p>آموزش پودمانی: آموزشی است که طی آن فراگیران مهارتهای شغلی را در قالب مهارتهای مستقل فرا خواهند گرفت به نحوی که هر پودمان، مهارت یا مهارتهای خاص و مستقلی را در فراگیر ایجاد و تقویت می کند.</p>
<p>مهارت شغلی: هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی و نیز میزان یادگیری دانش فنی و کسب مهارت کارآموزان حسب نیاز بازار کار و همچنین توانایی انجام دادن یک یا چند وظیفه در شغل معین می باشد.</p>
<p>محتوای آموزشی پودمانها: شامل مجموعه اطلاعات مربوط به دانش و مهارتهایی است که در هر پودمان به فراگیران ارائه می شود و هدف برنامه ریزان فراگیری صحیح و اصولی مهارتهای مورد نظر توسط کارآموز می باشد.</p>
<p>حیطه های یادگیری:</p> <p>دانش: دانش مجموعه معلومات نظری و توانمندیهای ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی است.</p> <p>حیطه شناختی: حیطه شناختی جنبه نظری داشته و غالباً مستلزم تلاش و فعالیت ذهنی است که منجر به داشتن اطلاعات فنی کامل از محتوای آموزشی است.</p> <p>حیطه مهارتی: قدرت انجام کار که به حرکات بدنی مشخص برای انجام یک فعالیت و عملکرد آن مربوط می شود.</p> <p>نگرش: مجموعه رفتارهای عاطفی برای شایستگی در یک کارآموز مورد نیاز است و شامل مهارتهای غیر فنی و اخلاقی حرفه ای است.</p>
<p>ارزشیابی آموزشی تشخیصی (ابتدای دوره) تکوینی (حین دوره)، نهایی (پایان دوره): آموخته قبلی و تجارب کارآموزان که لازم یادگیری مطالب جدید می باشد به صورت تشخیصی، تکوینی، نهایی با آزمون کتبی، عملی و اخلاق حرفه ای سنجیده می شود.</p>
<p>اعطای تاییدیه و گواهینامه: کارآموزان پس از گذراندن موفقیت آمیز هر دوره با داشتن تاییدیه پایان دوره ها، توسط مراکز آموزش جهاد کشاورزی استان گواهینامه مهارت اعطا، خواهد شد.</p>
<p>رعایت نکات ایمنی، بهداشتی و قانون کار: جلوگیری از مواردی که عدم یا انجام ندادن صحیح توانایی که موجب بروز حوادث و خطرات جسمانی و مواد مصرفی نهادهای کشاورزی و تجهیزات کارگاهی در محیط کار می شود.</p>
<p>رعایت مقررات و قوانین مدنی: در فرآیند آموزشهای پودمانی علاوه بر انتقال مهارتهای عمومی و تخصصی مورد نیاز برای احراز یک شغل مجموعه قوانین مدنی و امور حقوقی مرتبط با جایگاه اجتماعی آن به کارآموز آموزش داده می شود. کارآموز ضمن آشنایی خود با قوانین و امور حقوقی و اجتماعی می تواند حفظ و تثبیت موقعیتهای شغلی خود را به دنبال داشته باشد.</p>
<p>توجهات زیست محیطی: ملاحظاتی است که در هر شغل باید رعایت شود که کمترین خطر و آسیب به محیط زیست و منابع طبیعی وارد گردد. به ویژه در اثر امور مربوط به عملیات کشاورزی (مصرف کود شیمیایی، سموم و آفت کشها) که بیشترین سهم آلودگی را در طبیعت به عهده دارد.</p>
<p>فرم نظرخواهی مجریان، مربیان، کارآموزان و مجریان دوره های آموزشی: تکمیل پرسشنامه ای است که توسط مربیان، کارآموزان و مجریان دوره های آموزشی به منظور گردآوری نظرات سازنده جهت بهبود شرایط آموزش و اصلاح دوره های آموزشی - مهارتی به عمل می آید که حاوی مشخصات فرد، مشخصات دوره های آموزشی و سوالات ارزشیابی نیز می باشد.</p>
<p>مفاهیم سطوح یادگیری به کار برده شده در استاندارد</p> <p>آشنایی: به مفهوم دانستن اطلاعات مقدماتی</p> <p>اصول: به مفهوم مبانی مطالب نظری</p> <p>شناسایی: به مفهوم داشتن اطلاعات کامل</p> <p>توانایی: به مفهوم قدرت انجام کار</p>

۱- استاندارد شغل:

تولید کننده گیاه حنا و وسمه

۲- شرح وظایف:

تولید کننده حنا و وسمه شغلی از ز مشاغل حوزه باغبانی است که شاغل با رعایت اصول علمی نسبت به تولید حنا و وسمه اقدام می نماید. این شغل شامل پودمان آموزشی تولید کننده حنا و وسمه می باشد پودمان آموزشی این استاندارد دارای شایستگی و توانمندی های مختلف شامل شناخت خصوصیات گیاه شناسی، اقلیم مناسب کشت، نحوه تکثیر، تغذیه، آبیاری، کنترل علف های هرز، آفات و بیماریها، نحوه برداشت و خشک کردن و بازاررسانی حنا و وسمه می باشد. این شغل با مشاغل همچون تولید کننده گل محمدی، زیره کار و سایر مشاغل گیاهان دارویی در ارتباط می باشد.

فرم شماره (۱)

۳- جدول عناوین پودمان های آموزشی شغل : بهره بردار گیاه دارویی و شا

ساعت آموزشی			پودمان های آموزشی	ردیف
کد پودمان	جمع	تئوری		
	۲۴	۱۲	۱۲	۱ تولید کننده حنا و وسمه
	۲۴	۱۲	۱۲	جمع

پودمان شماره یک

تولید کننده حنا و رسمه

کد پودمان:

فرم شماره (۲)

مشخصات پودمان های آموزشی شغل : تولید کننده حنا و وسمه

عنوان پودمان : تولید کننده حنا و وسمه		کد پودمان آموزشی :
مشخصات عمومی پودمان:		در این پودمان فراگیران، دانش فنی و مهارت علمی و عملی در زمینه تولید حنا و وسمه را فرا خواهند گرفت به نحوی که پس از پایان دوره قادر خواهند بود آموخته هایشان را به طور مستقل و در حد تسلط به کار گیرند.
هدف کلی: تربیت نیروی انسانی ماهر در زمینه تولید حنا و وسمه در جنبه های شناختی و مهارت است.		
هدف های رفتاری: در پایان دوره / پودمان آموزشی از فراگیران انتظار می رود بتوانند:		
۱- اطلاعات کاملی از خصوصیات گیاهشناسی و اقلیم مناسب کشت حنا و سمه را بیان نماید.		
۲- روشهای آماده سازی بستر و کاشت گیاه را شرح دهد.		
۳- نحوه تکثیر، فواصل کشت، تغذیه، آبیاری، آفات و بیماریها و نحوه کنترل را توضیح دهد.		
۴- اطلاعات کاملی از نحوه برداشت گیاه حنا و وسمه بیان نماید.		
۵- روشهای خشک کردن و آسیاب کردن حنا و وسمه را ذکر نماید.		
۶- نحوه بسته بندی و بازاریابی را شرح دهد.		
مدت آموزش:	سطح مهارت:	روش ارزشیابی آموزشی:
نظری: ۱۲ عملی: ۱۲	نیمه ماهر <input type="checkbox"/> ماهر <input type="checkbox"/> استاد کار <input type="checkbox"/>	کتابی <input type="checkbox"/> شفاهی <input type="checkbox"/> عملی <input type="checkbox"/>
شیوه اجرا:	روش ارائه محتوا: حضوری: <input type="checkbox"/> سخنرانی <input type="checkbox"/> سمینار <input type="checkbox"/> کارگاه آموزشی <input type="checkbox"/>	
حضوری: <input type="checkbox"/> غیر حضوری: <input type="checkbox"/> نیمه حضوری: <input type="checkbox"/>	غیر حضوری: مکاتبه ای <input type="checkbox"/> مطالعه فردی <input type="checkbox"/> online <input type="checkbox"/> سایر <input type="checkbox"/> ذکر شود:	
۲- مشخصات مجری: مراکز آموزشی دولتی و بخش خصوص که دارای امکانات مناسب برای اجرای پودمان آموزشی مورد نظر باشد.	۳- مشخصات فراگیران: زن <input type="checkbox"/> مرد <input type="checkbox"/> - سن: حداقل ۱۸ سال - توانایی جسمانی کافی برای انجام عملیات دوره آموزشی داشته باشد. سطح سواد: ترجیحاً خواندن و نوشتن در حد پایان دوره ابتدایی	
عنوان گروه شغلی فراگیران: گیاهان دارویی و معطر		
۴- صلاحیت های حرفه ایی مربیان:	- کارشناس عمومی کشاورزی - کمک کارشناس عمومی کشاورزی دارای سوابق ۳-۲ سال تجربی دارای سوابق ۳-۲ سال تجربی	
شرایط احراز قبولی و نحوه آزمون	آزمون نظری به صورت کتبی از افراد باسواد و آزمون شفاهی از افراد کم سواد با کسب نمره ۱۲، آزمون عملی و کارگاهی که حداقل نمره ۱۴ را کسب کرده و بیش از یک پنجم کل ساعات دوره غیبت (موجه و غیر موجه) نداشته باشند، تاییدیه قبول شدن در آزمون دوره ها صادر خواهد شد.	

فرم شماره (۳)

۴- توانایی های موردانتظار پودمان: تولید کننده حنا و وسمه

ردیف	توانایی	شرح وظیفه
۱	شناخت خصوصیات گیاهشناسی و اقلیم مناسب کشت حنا و وسمه	شناسایی خصوصیات گیاهشناسی، عوامل اقلیمی مؤثر بر رشد و نمو گیاه (نور، دما و خاک)
۲	شناخت روشهای آماده سازی بستر و کاشت گیاه	شخم، ایجاد جوی و پشته، ایجاد گودال برای کشت، فواصل کشت
۳	نحوه تکثیر، تغذیه، آبیاری، علقهای هرز آفات و بیماریها و نحوه کنترل آنها	بررسی روشهای مختلف تکثیر، قلمه، بذر، مقدار بذر یا قلمه موردنیاز، کود مناسب و زمان کوددهی، روشهای آبیاری و مقدار آب موردنیاز و نحوه مبارزه بیولوژیک با آفات، بیماریها و علف های هرز
۴	شناخت نحوه برداشت گیاه حنا و وسمه	زمان برداشت (برداشت تابستانه و برداشت پاییزه)، نحوه صحیح برداشت، نحوه جمع آوری برگها
۵	شناخت روشهای خشک کردن و آسیاب کردن حنا و وسمه	بررسی روشهای سنتی خشک کردن (در آفتاب و در سایه)، روشهای صنعتی خشک کردن، مزایا و معایب، روشهای آسیاب کردن
۶	نحوه بسته بندی و بازاریابی	شناسایی انواع بسته بندی، بسته های مناسب صادرات و ساختار بازار و صادرات محصول

فرم شماره (۴)

محتوی استاندارد آموزش شغل: تولیدکننده حنا و وسمه

گروه شغلی: گیاهان دارویی و معطر

زیربخش: زراعت و باغبانی

زمینه آموزش: کشاورزی و منابع طبیعی

عنوان استاندارد آموزش شغل: تولیدکننده حنا و وسمه کد استاندارد:			عنوان پودمان آموزشی: تولیدکننده حنا و وسمه کد پودمان:				
نام و مشخصات وسایل و ابزار ومواد آموزشی	زمان به ساعت		حیطه های یادگیری			ردیف	عنوان توانایی ها
	عملی	نظری	حیطه نگرشی	رئوس فعالیتهای عملی (حیطه مهارتی)	دانش و معلومات مورد نیاز (حیطه دانشی)		
	-	۲	درک صحیحی در خصوص شناخت گیاه و عوامل اکولوژیکی مؤثر بر رشد آن کسب نماید.	-	خصوصیات گیاهشناسی، عوامل اقلیمی مؤثر بر رشد و نمو گیاه را شرح دهد.	۱	شناخت خصوصیات گیاهشناسی و اقلیم مناسب کشت حنا و سمه
	۳	۱	کسب نگرش صحیح در زمینه کشت گیاه	حضور در مزرعه و انجام عملیات آماده سازی زمین و ایجاد جوی و پشته	آماده سازی زمین، ایجاد جوی و پشته، عمق کشت و فواصل آنرا شرح دهد.	۲	شناخت روشهای آماده سازی بستر و کاشت گیاه
	۴	۳	در مراحل مختلف داشت همکاری نماید.	حضور در مزرعه و انجام عملی مراحل عنوان شده	روشهای مختلف تکثیر، تغذیه مناسب و زمان کوددهی، آبیاری و تعداد دفعات آن و زمان مناسب آن، شناسایی علفهای هرز، آفات و بیماریها و کنترل بیولوژیک آنها را توضیح دهد.	۳	نحوه تکثیر، تغذیه، آبیاری، علفهای هرز و آفات و بیماریها و نحوه کنترل آنها.

فرم شماره (۴)

محتوی استاندارد آموزش شغل: تولیدکننده حنا و وسمه

گروه شغلی: گیاهان دارویی و معطر

زیربخش: زراعت و باغبانی

زمینه آموزش: کشاورزی و منابع طبیعی

عنوان استاندارد آموزش شغل: تولیدکننده حنا و وسمه		عنوان پودمان آموزشی: تولیدکننده حنا و وسمه		کد پودمان:		عنوان استاندارد:		کد استاندارد:	
نام و مشخصات وسایل و ابزار و مواد آموزشی	زمان به ساعت		حیطه های یادگیری			ردیف	عنوان توانایی ها		
	عملی	نظری	حیطه نگرشی	رئوس فعالیتهای عملی (حیطه مهارتی)	دانش و معلومات مورد نیاز (حیطه دانشی)				
	۲	۲	درک صحیح از نحوه برداشت کسب نماید.	حضور در مزرعه و انجام عملیات برداشت	زمان مناسب برداشت و نحوه صحیح آن را توضیح دهد.	۴	شناخت نحوه برداشت گیاه حنا و وسمه		
	۲	۲	نگرش صحیح از نحوه خشک کردن و آسیاب نمودن را کسب نماید.	انجام عملی روشهای خشک کردن و آسیاب کردن	روش مناسب خشک کردن و نحوه صحیح آسیاب کردن را شرح دهد.	۵	شناخت روشهای خشک کردن و آسیاب کردن حنا و وسمه		
	۱	۲	درک صحیحی از نحوه بسته بندی و بازار مصرف داشته باشد	عملیات بسته بندی و بازاررسانی را انجام دهد.	اطلاعات کافی در خصوص بسته بندی و بازار صادرات بیان نماید.	۶	نحوه بسته بندی و بازاررسانی		

